

Periodični izveštaj za oktobar – decembar 2016 Pravo na azil u Republici Srbiji

UVOD

Beogradski centar za ljudska prava u okviru projekta „Podrška izbeglicama i tražiocima azila u Srbiji“ pruža besplatnu pravnu pomoć i prati stanje u oblasti izbegličkog prava u Republici Srbiji. Beogradski centar ulaže napore u cilju podizanja svesti građana i institucija o položaju tražilaca azila i izbeglica, i promoviše rešenja za probleme uočene u praksi.

Izveštaj koji je pred vama odnosi se na period od oktobra do decembra 2016. godine i u njemu su izneti samo oni podaci koji su relevantni za taj period, dok će sveobuhvatnija analiza propisa i prakse za 2016. godinu biti objavljena u izveštaju “Pravo na azil u Republici Srbiji u 2016. godini,” početkom 2017. godine. Ovaj dokument priredili su istraživači Beogradskog centra za ljudska prava.

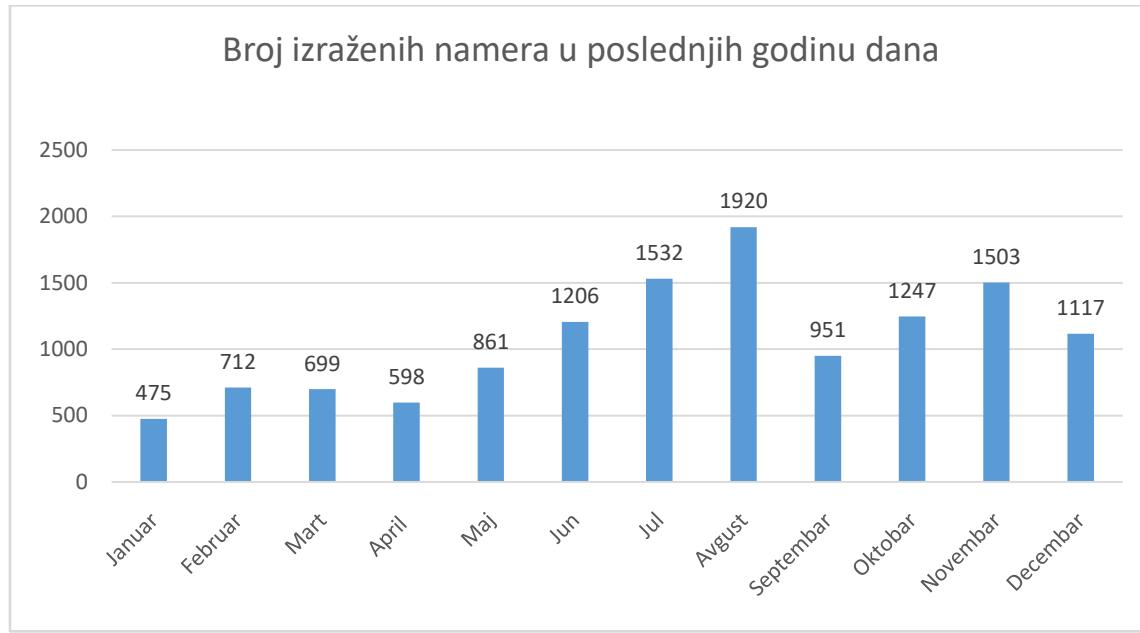
U izveštaju se koristi muški rod osim kada se, u kontretnom slučaju, radi o ženskoj osobi. Autori i autorke izveštaja, kao i Beogradski centar za ljudska prava, zalažu se za rodnu ravnopravnost i načelno podržavaju rodno neutralnu upotrebu jezika.

U Beogradu, januar 2017. godine

STATISTIKE¹

STATISTIKA O BROJU IZRAŽENIH NAMERA DA SE TRAŽI AZIL

U periodu od 1. oktobra do 31. decembra 2016. godine, 3.867² stranaca je izrazilo nameru da traži azil u Srbiji pred ovlašćenim policijskim službenikom Ministarstva unutrašnjih poslova i na taj način pokrenulo postupak azila. Među tražiocima azila u ovom periodu bilo je 2.588 muškaraca i 1.279 žena. Takođe, od ukupnog broja stranaca koji su izrazili nameru da traže azil bilo je 1.855 dece, od kojih je 34 dece identifikovano kao dete bez pravnje. Posmatrano prema mestu izražavanja namere da se traži azil u ovom izveštajnom periodu, najveći broj stranaca je to uradio u područnim policijskim upravama (97%).

¹ Svi statistički podaci dobijeni su od Kancelarije UNHCR u Beogradu i Kancelarije za azil u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

² 1.247 u oktobru, 1.503 u novembru i 1.117 u decembru.

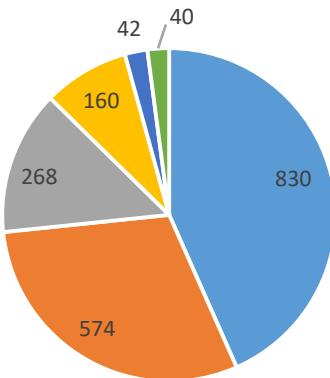
Od početka primene Zakona o azilu 619.101 osoba je izrazilo nameru da traži azil, i to u 2008. godini - 77; 2009. godini - 275; 2010. godini - 522 osoba; 2011. godini - 3132 osoba; 2012 - 2.723 osoba; 2013 - 5.066 osoba; u 2014. godini - 16.490 osoba; u 2015. godini - 577.995 osoba i u 2016. godini - 12.821 osoba.

STATISTIKE U VEZI SA POSTUPKOM AZILA

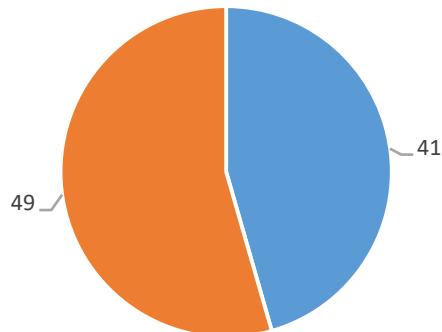
Kancelarija za azil je u poslednjem tromesečju 2016. godine registrovala 41 osobe, podneto je 34 zahteva za azil i saslušano je 16 tražilaca azila. Usvojeno je 13 zahteva za azil, pri čemu je utočište dobilo pet osoba iz Libije i dve osobe iz Kameruna, a supsidijarnu zaštitu dobilo je pet osoba iz Libije i jedna osoba iz Iraka. Od početka primene Zakona o azilu, Kancelarija za azil je dodelila ukupno 41 utočišta i 49 supsidijarne zaštite, a samo u 2016. godini dodeljena su 19 utočišta i 23 supsidijarne zaštite.

Statistike o postupku u 2016. godini

- Broj registrovanih lica
- Broj podnetih zahteva za azil
- Broj obustavljenih postupaka
- Broj saslušanih lica
- Broj pozitivnih odluka
- Broj negativnih odluka

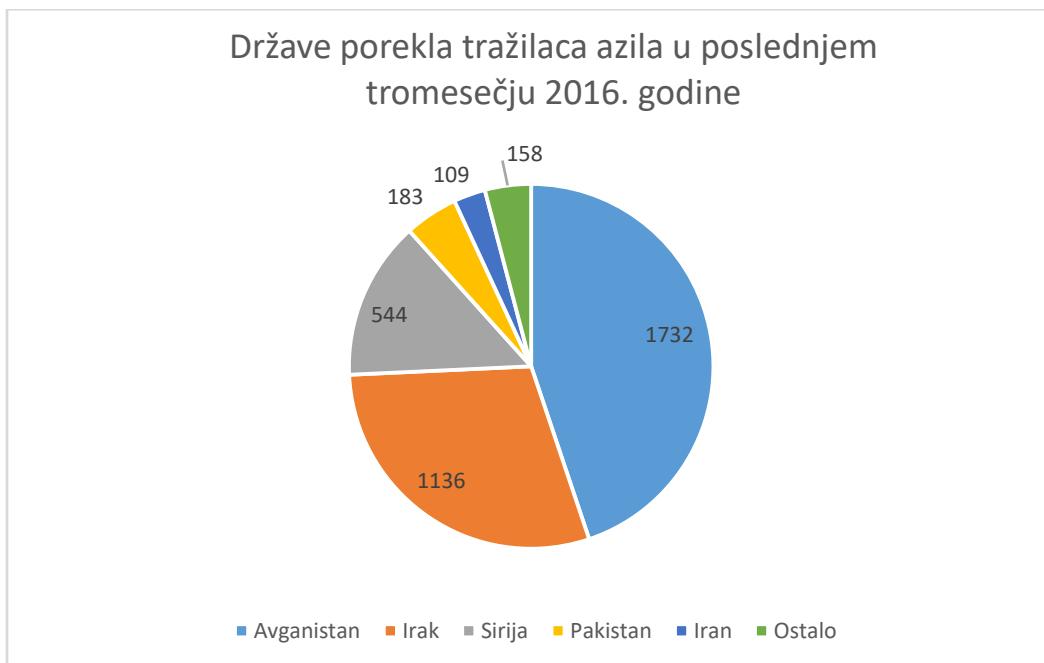
Ukupan broj dodeljenih zaštita od 2008 - 2016

- Izbeglička zaštita
- Supsidijarna zaštita

STRUKTURA TRAŽILACA AZILA PO ZEMLJAMA POREKLA

Među tražiocima azila i u poslednjem tromesečju 2016. godine najviše je bilo izbeglica iz Avganistana (1.732), Iraka (1.136) i Sirije (544), a nameru za traženje azila u tom periodu izrazile su i osobe iz Pakistana (183), Irana (109), Kube (60), Alžira (26), Palestine (11), Libije (10), Šri Lanke (8), Gane (5), Indije, Bangladeša i Kameruna (po 4), Eritreje, Tadžikistana, Liberije i Nigerije (po 3), Maroka, Ruande i Zapadne Sahare (po 2), i po jedna osoba iz Bugarske, Egipta, Grčke, Gvineje, Demokratske Republike Kongo, Mauritanije, Nepala, Pitkern ostrva, Slovenije, Tunisa i Ukrajine.

OPŠTI OSVRT NA POLOŽAJ IZBEGLICA U SRBIJI

Broj izbeglica, tražilaca azila i migranata u Srbiji nastavio je da raste i u ovom izveštajnom periodu, od oko 6.300 u oktobru do preko 7.000 do kraja decembra 2016. godine.³ Od ukupnog broja, preko osamdeset odsto boravilo u nekom od pet centara za azil i deset prihvatnih centara, dok je oko 1.500 izbeglica i migranata, među kojima i dece, svakodnevno boravilo na mestima neformalnog okupljanja u blizini glavne autobuske stanice u Beogradu, u uslovima koji mogu da se okarakterišu kao nehuman i ponižavajući. Do kraja septembra 2016. godine, humanitarne organizacije⁴ uspele su da uspostave sistem za podelu tri obroka dnevno za nekoliko stotina izbeglica i migranata u Bristol parku u Beogradu. Međutim, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja uputilo je početkom novembra 2016. godine otvoreno pismo međunarodnim i nevladinim organizacijama koje pružaju podršku izbeglicama i migrantima, u kome je navedeno da je pružanje podrške van stalnih centara za azil i prihvatnih centara neprihvatljivo. Ovakav stav Ministarstva je, donekle, opravдан, ako se ima u vidu da Republika Srbija ulaže napore da migrantima obezbedi smeštaj u prihvatnim centrima i centrima za azil, a da stranci koji se odlučuju na to da borave u neformalno organizovanom smeštaju zapravo urušavaju sistem koji država pokušava da uspostavi.⁵

S druge strane, zbog povećanog broja osoba koje borave u centrima za azil i prihvatnim centrima u Srbiji došlo je do pojave telesnih vaški i drugih kožnih oboljenja u tim

---

³ Izvor: UNHCR.

⁴ Caritas, Save the Children, Refugee Aid Serbia.

⁵ Mnogi migranti su nevoljni da se jave nadležnim organima radi dobijanja smeštaja, plašeći se da će im biti ograničena sloboda kretanja i da neće moći da odu do željene zemlje destinacije ako budu evidentirani od strane srpske policije.

centrima,⁶ što je dovelo do pogoršanja opšte humanitarne situacije. Ministarstvo zdravlja je 27. oktobra organizovalo sastanak u Beogradu koji je bio posvećen zdravstvenim i epidemološkim pitanjima. Kako bi se zaustavilo širenje zaraznih bolesti u centrima u kojima borave izbeglice, tražioci azila i migranti, pojačana je kontrola prilikom ulaska i izlaska iz centara za azil i prihvavnih centara, a vršena je i vanredna dezinfekcija.

U novembru 2016. godine mađarske vlasti promenile su dotadašnju praksu po kojoj je dnevno trideset osoba moglo da uđe u Mađarsku u dve „tranzitne zone“⁷ na granici sa Srbijom i da zatraži azil. Tako, od početka novembra 2016. godine samo dvadeset⁸ osoba dnevno može da pređe granicu, i to prema redosledu utvrđenom spiskovima koji se prave u centrima za azil i prihvavnim centrima širom Srbije. Produceno čekanje za legalni prelazak granice prouzrokovalo je osećaj bespomoćnosti i porast tenzije među izbeglicama i migrantima. Protestujući zbog zatvorenih granica, grupa migranata krenula je 11. novembra peške od Beograda ka granici sa Hrvatskom,⁹ a u tuči migranata i izbeglica koja se dogodila 21. novembra u Beogradu, jedna osoba iz Avganistana je ubijena, a dve su povređene.¹⁰

Jedan incident, koji je izolovani slučaj ovakve prirode, budući da se prethodnih meseci i godina migranti i izbeglice nisu žalili na loše postupanje srpske policije, desio se sredinom decembra. Naime, mešovite patrole vojske i policije su pod nerazjašnjениm okolnostima ostavile u šumi, blizu granice sa Bugarskom, sedmočlanu porodicu iz Sirije, među kojima je bilo i dvogodišnje dete (ova porodica je evidentirana u postupku azila i upućena u Prihvativni centar u Bosilegradu, što znači da je u Republici Srbiji

---

⁶ „Kod migranata registrovane vaši, opasnosti od tifusa nema“, *N1*, 9. novembar 2016. godine, dostupno na: <http://rs.n1info.com/a206940/Vesti/Vesti/Vaske-kod-migranata-opasnosti-od-tifusa-nema.html>.

⁷ U blizini graničnih prelaza Horgoš I i Kelebija.

⁸ U januaru 2017. godine taj broj je smanjen na deset osoba dnevno, odnosno po pet na svakoj tranzitnoj zoni.

⁹ „Migranti: Idemo na hrvatsku granicu, sigurno će je otvoriti“, *B92*, 12. novembar 2016. godine, dostupno na: http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2016&mm=11&dd=12&nav_category=12&nav_id=1198570.

¹⁰ „Masovna tuča na Zelenom vencu: Dvadeset migranata sa noževima i motkama opkolilo i ubilo mladića“, *Blic*, 21. novembra 2016. godine, dostupno na: <http://www.blic.rs/vesti/chronika/video-masovna-tuca-na-zelenom-vencu-dvadeset-migranata-sa-nozevima-i-motkama-opkolilo-n4s7e81>.

boravila legalno u statusu tražilaca azila).¹¹ Ova porodica iz Sirije uspela je da kontaktira humanitarnu organizaciju Info park iz Beograda, koja je obavestila lokalnu policiju u Surdulici. U trenutku kada je grupa policijskih službenika i ekipa hitne pomoći došla na mesto na kome se nalazila porodica, dve žene bile su u nesvesnom stanju zbog hipotermije. Porodica je potom smeštena u Prihvatni centar u Preševu. U narednim danima Osnovno javno tužilaštvo u Vladičinom Hanu pokrenulo je istragu o ovom slučaju, a postupak kontrole pokrenuo je i Zaštitnik građana.¹²

Opšti utisak je da Republika Srbija, iako ulaže napore da humanitarno zbrine veliki broj migranata, nema jasnu migracionu politiku koju prate adekvatni propisi prilagođeni trenutnom stanju i politici susednih zemalja. Takva situacija može dovesti do proizvoljnog postupanja nadležnih organa, ali i do samovolje migranata i izigravanja postojećeg sistema.

---

¹¹ „Porodica iz Sirije nađena u šumi“, *B92*, 20. decembar 2016. godine, dostupno na: http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2016&mm=12&dd=20&nav_id=1212155.

¹² „Ombudsman pokrenuo postupak kontrole zbog migranata ostavljenih u šumi“, *RTS*, 20. decembar 2016. godine, dostupno na: <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/2569006/ombudsman-pokrenuo-postupak-kontrole-zbog-migranata-ostavljenih-u-sumi.html>.

PRAKSA KANCELARIJE ZA AZIL

Kancelarija za azil je u ovom izveštajnom periodu donela nekoliko odluka o zahtevima za azil tražilaca azila koje su zastupali pravnici Beogradskog centra za ljudska prava. Ipak, u istom periodu, ovo telo je ređe sprovodilo službene radnje, uzimanje zahteva za azil i saslušanje, vodeći se verovatno pretpostavkom da mnogi stranci smešteni u centrima za azil zapravo ne žele da ostanu u Srbiji.

U jednom predmetu Kancelarija za azil je donela rešenje kojim se libijskoj porodici K. usvaja zahtev za azil i priznaje utočište. Ovaj slučaj predstavlja primer dobre prakse, jer je u njemu prepoznat progon po osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi. Prilikom odlučivanja, Kancelarija za azil uzela je u obzir niz relevantnih izveštaja koji ukazuju kako na stanje opšte nesigurnosti u Libiji¹³ i na položaj osoba koje ne drže do tradicionalnih muslimanskih običaja, položaj Berbera, kao i na položaj žena/feministkinja koje teže emancipaciji. Drugim rečima, kroz obrazloženje odluke može se videti da je Kancelarija za azil na adekvatan i temeljan način ispitala sve rizike od progona i postupanja suprotnom čl. 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima, i u obzir uzela sve relevantne izveštaje međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava izbeglica.¹⁴

Takođe, Kancelarija za azil je usvojila zahtev za azil i dodelila utočište iranskom državljaninu Y.G.H. koji je u zemlji porekla bio izložen progonu zbog činjenice da je iz islama prešao u hrišćanstvo.¹⁵ I ovaj predmet predstavlja primer dobre prakse, jer se iz sadržine obrazloženja odluke može videti temeljitost u razmatranju rizika od progona i

---

¹³ Npr: „UNHCR Position on Returns to Libya - Update I“, UNHCR, oktobar 2015; „Report on the Human Rights Situation in Libya“, UNSMIL, novembar 2015. godine, i tako dalje.

¹⁴ Rešenje Kancelarije za azil br. 26-812/16 od 29. septembra 2016.godine, dostavljeno punomoćnicima tokom oktobra 2016. godine.

¹⁵ Rešenje Kancelarije za azil br. 26-1051/16 od 29. septembra 2016. godine, dostavljeno punomoćnicima tokom oktobra 2016. godine.

rizika od postupanja suprotnom čl. 3 Evropske konvencije, koje se bazira na citiranju relevantnih izveštaja u kojima se opisuje postupanje prema konvertitima kao posebnoj društvenoj grupi u Iranu. Pored toga, Y.G.H. u Srbiju je ušao iz Makedonije, a činjenica da se Kancelarija za azil meritorno upustila u razmatranje njegovog zahteva za azil ukazuje da je postupajući službenik ocenio (ali ne i obrazložio) da se Makedonija u tom slučaju ne može smatrati sigurnom trećom zemljom.

U trećem slučaju, po zahtevu za azil porodice iz Libije B.R. (*sur place* izbeglice) Kancelarija za azil je decembra 2015. godine donela rešenje kojim se odbija zahtev za azil. Podnosioci zahteva za azil istakli su na saslušanju da bi u slučaju prinudnog povratka u Libiju bili izloženi progonu zbog činjenice da su bili pripadnici diplomatskog kora postavljenog u Srbiji od strane svrgnutog režima Muamera el-Gadafija.¹⁶ Pored toga, kao dodatne rizike naveli su okolnosti poput: opasnost od otmice i silovanja ženskih članova porodice,¹⁷ stanje opšte nesigurnosti koje se ogleda u oružanim sukobima i u nekontrolisanom delovanju paravojnih formacija koje ne podležu odgovornosti i kontroli libijskih vlasti.¹⁸ U obrazloženju negativne odluke, Kancelarija za azil je zauzela stav da je zahtev za azil podnet kako bi se izbegla deportacija tj. prinudno udaljenje koje bi trebalo da se sproveđe na osnovu rešenja o otkazu boravka koje je MUP doneo na osnovu čl. 35 u vezi sa čl. 11, st. 1, tačka 6 Zakona o strancima i koji predviđa da će se strancu boravak otkazati iz razloga zaštite javnog poretku i bezbednosti Republike Srbije i njenih građana.¹⁹ U obrazloženju odluke Kancelarija za azil je istakla da nije sporna činjenica da se u Libiji odvijaju sukobi i da je u pitanju ratom zahvaćeno područje. Ostaje nejasno zašto stanje opšte nesigurnosti nije

---

¹⁶ Kategorija osoba koja je prema dokumentu UNHCR prepoznata kao posebno ugrožena i koje države potpisnice Konvencije o statusu izbeglica iz 1951. godine treba da posmatraju kao osobe koje ispunjavaju kriterijume predviđene čl. 1, *UNHCR, „UNHCR Position on Returns to Libya - Update I“*, 2015, str. 13 i 14, para 26.

¹⁷ Tvrđnja potkrepljena brojnim izveštajima i novinskim članicama koji na jasan način ukazuju na status žena u post-konfliktonoj Libiji.

¹⁸ *H.R.L. protiv Francuske*, predstavka br. 24573/94, para. 30, odluka od 29. aprila 1997. godine i *N. protiv Finske*, predstavka br. 38885/02, para. 161 – 167, odluka od 30. novembra 2005. godine.

¹⁹ Konkretni razlozi koji ukazuju da porodica B.R. predstavlja rizik po bezbednost Srbije nikada nisu navedeni ni u jednom od 5 rešenja o otkazu boravka.

bilo dovoljno jak razlog za dodeljivanje u najmanju ruku supsidijarne zaštite,²⁰ a sporno je i tumačenje motiva porodice B.R. da zatraže azil kako bi izbegli deportaciju. Prodica B.R. zatražila je azil onog trenutka kada je nastao rizik od *refoulement*, jer im je MUP otkazao boravak u Srbiji i naložio im da se vrate u Libiju, u kojoj više ne bi bili bezbedni imajući u vidu da se situacija značajno promenila od njihovog poslednjeg boravka u toj zemlji. Do tog trenutka nije bilo razloga da apliciraju za međunarodnu zaštitu, jer su imali mogućnost boravka u Srbiji po drugom pravnom osnovu, i nije bilo opasnosti od vraćanja u ratom razorenju Libiju.

Kancelarija za azil konstatovala je u nekoliko svojih odluka stanje opšte nesigurnosti u Libiji, jer je 23 libijskih državljana dobilo azil u Srbiji (u 16 slučajeva supsidijarnu zaštitu usled stanja opšte nesigurnosti i u 7 slučajeva utočište). Iz toga nije jasno zašto je u slučaju porodice B.R. odlučeno drugačije.

U pogledu zahteva za azil državljanke Kameruna, K.N.L. i njene čerke, Kancelarija za azil je u decembru 2016. godine donela odluku kojom se usvajaju njihovi zahtevi za azil i dodeljuje im se utočište.²¹ K.N.L. je napustila Kamerun da bi izbegla prinudni brak u kome bi trpela zlostavljanje, silovanje i moguću smrt. Takođe, K.N.L. je strahovala od progona zbog političkog uverenja. Naime, njen političko mišljenje bilo je izraženo u njenom stavu da se ne povinuje plemenskim običajima i da ne stupi u prinudni brak. Kancelarija za azil je u ovom slučaju, uz citiranje relevantnih međunarodnih dokumenta koji prinudni brak kvalifikuju kao kršenje ljudskih prava i zabranjuju položaj sličan ropstvu, donela pozitvinu odluku. Kancelarija za azil je „žene“ iz Kameruna prepoznala kao određenu društvenu grupu koja je izložena progonu. Ovo je prvi slučaj, u kome je pravnu pomoć pružao Beogradski centar za ljudska prava, da je Kancelarija za azil usvojila zahtev za azil po osnovu rodno zasnovanog nasilja, što je svakako primer dobre

---

²⁰ Kako je to učinjeni u odluci 26 – 4099/15 od 7. avgusta 2015. godine u kojoj je Kancelarija za azil zbog stanja opšte nesigurnosti dodelila supsidijarnu zaštitu šestočlanoj libijskoj porodici, ali kako je to učinjeno i u još nekoliko drugih odluka u kojima je libijskim državljanima priznata međunarodna zaštitu (supsidijarna zaštitu ili utočište). Zaključno sa decembrom 2016. godine Kancelarija za azil i Komisija za azil u odnosu na 23 Libijca doneli su odluke kojima se priznaje utočište ili supsidijarna zaštitu.

²¹ Rešenje Kancelarije za azil 26-536/16 od 30. decembra 2016. godine.

prakse. U odluci su citirani brojni izveštaji ugovornih tela Ujedinjenih nacija kojima su potkrepljeni navodi tražiteljke azila.

SMEŠTAJ MIGRANATA I TRAŽILACA AZILA

U saradnji sa kancelarijom UNHCR u Beogradu, pravnici Beogradskog centra za ljudska prava su i tokom poslednjeg tromesečja 2016. godine u centrima za azil i prihvatnim centrima sprovodili projektne aktivnosti usmerene ka pružanju pravne pomoći izbeglicama i tražiocima azila u Republici Srbiji. U Srbiji postoji pet centara za azil, i to u Krnjači, Bogovađi, Banji Koviljači, Sjenici i Tutinu, kao i desetak prihvatnih centara koji su formirani tokom izbegličke krize.

Centri za azil su predviđeni za smeštaj tražilaca azila i u nadležnosti su Komesarijata za izbeglice i migracije. Tokom 2016. godine, zbog povećanog priliva migranata, tražioci azila su u nekim slučajevima smeštani u prihvatne centre dok su migranti smeštani u centre za azil. Kancelarija za azil sprovodi službene radnje samo u centrima za azil i to najčešće u Centru za azil u Krnjači. To praktično znači da tražioci azila koji su smešteni u drugim centrima za azil ili prihvatnim centrima nemaju mogućnost da blagovremeno podnesu zahtev za azil.

Kvalitet smeštaja i sprovođenje propisa nije ujednačeno u svim centrima za azil, pre svega zbog nedostatka koordinacije na nacionalnom nivou, kao i zbog veličine centara. Pravilnik o uslovima smeštaja i obezbeđivanju osnovnih životnih uslova u Centru za azil koji reguliše pravila boravka (u daljem tekstu: Pravilnik o kućnom redu),²² uključujući obaveze korisnika i neophodne prostorije koje bi centar trebalo da ima, ne spovodi se dosledno u svim centrima, a ne poštuje se ni obaveza da se korisnik prilikom prijema upozna sa ovim dokumentom.

---

²² Sl. glasnik RS, 31/08.

Politika prijema u centre za azil menjala se tokom godine tako da su u periodima pojačanog priliva migranata, u centre za azil primane i osobe koje nisu imale potvrdu o izraženoj nameri za traženje azila, iako je primarna namena ovih centara smeštaj tražilaca azila.²³ Prema podacima koje je Beogradski centar prikupio u intervjima sa izbeglicama i migrantima smeštenim u centrima za azil, načelo jedinstvo porodice je poštovano prilikom obezbeđivanja smeštaja u centrima.²⁴

Centri za azil su otvorenog tipa, a korisnici imaju pravo da bez dozvole napuštaju centar u toku dana (između 6 i 22 časa u zimskom, i 6 i 23 časa u letnjem periodu) sa obavezom da uvek budu prisutni tokom večernje kontrole kako bi sačuvali mesto u centru i ostali u postupku azila u Srbiji.²⁵

Iz dostupnih informacija i prakse nadležnih organa nije sasvim jasno u kom cilju su osnovani prihvativni centri, osim razloga urgentnog humanitarnog smeštaja migranata. Takođe, neki prihvativni centri se nalaze u nadležnosti Komesarijata za izbeglice i migracije, a neki su u nadležnosti Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Beogradski centar za ljudska prava uputio je dopis Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja²⁶ kojim je od ovog ministarstva traženo da navede koji se centri za prihvat nalaze u njegovoj nadležnosti, kakav je pravni status ovih centara, na osnovu kog propisa se u tim centrima reguliše funkcionisanje i režim života migranata, te na osnovu kog pojedinačnog akta se određuje smeštaj migranata u prihvativnim centrima. U odgovoru na dopis,²⁷ Ministarstvo je navelo da je predalo zahtev na dalje postupanje Komesarijatu za izbeglice i migracije, a Beogradski centar za ljudska prava do kraja 2016. godine nije primio odgovor. Na sastanku održanom sa

---

²³ O uslovima prihvata u Centru za azil Krnjača tokom 2016. godine vidi više u: "Pravo na azil u Republici u Srbiji-periodični izveštaj za april-jun 2016", Beogradski centar za ljudska prava. Dostupno na:

<http://www.bgcentar.org.rs/testimonial/pravo-na-azil-u-u-republici-srbiji-periodicni-izvestaj-za-april-jun-2016/>.

²⁴ Nadležni organi će preduzeti sve raspoložive mere radi održanja jedinstva porodice u toku postupka azila kao i po dobijanju prava na azil (član 9 Zakona o azilu).

²⁵ Ukoliko stranac napusti centar za azil a nije mu odobren boravak na privatnoj adresi na osnovu odluke Kanclarije za azil, postupak azila se obustavlja (član 34 Zakona o azilu).

²⁶ Dopis je upućen 28. oktobra 2016. godine.

²⁷ Broj: 117-00-03048/2016-16 od 23. novembra 2016. godine.

Komesarijatom za izbeglice i migracije, Beogradski centar za ljudska prava, dobio je informaciju da su prihvatni centri otvoreni na osnovu odluke Vlade,²⁸ a koja je donesena na predlog Komesarijata koji ima ovlašćenje da predloži Vladi određene mere radi postizanja efekata zakonitih migracija i suzbijanja nezakonitih.²⁹

Pored postojećih³⁰ prihvatnih centara, od oktobra do kraja 2016. godine u Srbiji je otvoreno nekoliko novih prihvatnih centara za migrante. Prihvatne centre dobili su Sombor, Kikinda, Bujanovac, Dimitrovgrad, Pirot, Divljana i Bosilegrad. Otvaranje ovih centara predviđeno je Vladinim *Planom reagovanja u slučaju povećanog broja migranata na teritoriji Republike Srbije za period od oktobra 2016. do marta 2017. godine.*

Prihvatni centar u Somboru otvoren je 5. novembra 2016. godine, u nekadašnjoj vojnoj kasarni, čije su renoviranje i prenamenu finansirale nevladine organizacije *Help* i *Mercy Corps*. Ovaj centar, sa kapacitetom od 120 mesta, nalazi se u nadležnosti Komesarijata za izbeglice i migracije, a u njemu su smeštene pretežno porodice sa decom.

Prihvatni centar u Bujanovcu počeo je sa radom sredinom oktobra 2016. godine, u prostorima nekadašnje fabrike akumulatora „DP Svetlost“, u neposrednoj blizini autoputa Beograd-Skopije. Centar se nalazi u nadležnosti Radne grupe za rešavanje mešovitih migracionih tokova pri Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Kapacitet prihvatnog centra u Bujanovcu je 250 mesta, a u trenutku posete Beogradskog centra za ljudska prava 1. decembra 2016. godine, tamo je boravio 161 migrant, od kojih su većina bile ranjive grupe, porodice, žene i deca.

Izgradnja prihvatnog centra u Dimitrovgradu, u blizini graničnog prelaza Gradina prema Bugarskoj, počela je u letu 2016. godine, a centar je zvanično otvoren 1. decembra 2016. godine. Kapacitet ovog prihvatnog centra je 66 mesta, ali u njemu je sredinom decembra boravilo 90 osoba iz Avganistana, Iraka, Sirije, Kube i drugih zemalja. Zahvaljujući sredstvima ministarstva spoljnih poslova Nemačke, organizacija *Arbeiter*

---

²⁸ Autori ovog izveštaja nisu imali priliku da se bliže upoznaju sa sadržinom ove odluke.

²⁹ Član 10 Zakona o upravljanju migracijama.

³⁰ U Preševu, Subotici, Šidu, Adaševcima, Principovcu.

Samiter Bund je obezbedila tri kuvana obroka dnevno za sve osobe koje borave u ovom prihvatnom centru, a druge organizacije, među kojima je i Beogradski centar za ljudska prava, donirale su odeću i obuću i ostale potrepštine za decu.

Iako su radovi na rekonstrukciji stare kasarne i stare bolnice u Bosilegradu za potrebe smeštaja i registracije migranata i izbeglica završeni još u aprilu 2016. godine, prvi migranti su tamo smešteni tek sredinom decembra. Ovaj prihvatni centar ima kapacitet 50 mesta i nalazi se u nadležnosti Komesarijata za izbeglice i migracije.

Krajem decembra 2016. godine počeo je sa radom prihvatni centar u mestu Divljana kod Niša, a u 2017. godini planirano je otvaranje prihvatnih centara u Kikindi, Vranju, Zaječaru i Aleksincu.

INTEGRACIJA OSOBA KOJE SU DOBILE AZIL U SRBIJI

Vlada Republike Srbije je, na predlog Komesarijata za izbeglice i migracije, 24. decembra 2016. godine usvojila Uredbu o načinu uključivanja u društveni, kulturni i privredni život lica kojima je priznato pravo na utočište³¹ (u daljem tekstu: Uredba o integraciji) koja će početi da se primenjuje tokom 2017. godine. Uredba o integraciji predviđa niz mera koje će se sprovoditi kao i izradu individualnog plana integracije i saradnju između Komesarijata za izbeglice i migracije i organizacija civilnog društva u kreiranju i sprovođenju tog plana.

Uredba o integraciji u članu 7 predviđa da se licu kojem je priznato pravo na utočište obezbeđuje pomoć prilikom uključivanja na tržište rada u vidu: pomoći u pribavljanju neophodnih dokumenata potrebnih za prijavljivanje na evidenciju Nacionalne službe za zapošljavanje i agencija za zapošljavanje; pomoći u započinjanju procedure priznavanja stranih školskih isprava; obezbeđivanja uključivanja u dodatno obrazovanje i obuke u skladu sa potrebama tržišta rada i pomoći u uključivanju u mere aktivne politike zapošljavanja. Obuka u cilju prekvalifikacije i dokvalifikacije obezbeđuje se kod pružalaca usluga koji sprovode sertifikovane programe obuke. Sve navedene mere obezbeđuju se u saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje.³²

Uredbom o integraciji (čl. 4) predviđa se da će Komesarijat za izbeglice i migracije obezbediti učenje srpskog jezika i pisma licu kome je priznato pravo na utočište, ali i licu koje nije uključeno u redovno školovanje u Republici Srbiji, licu koje pohađa redovnu školu i licu koje je starije od 65 godina. Navedenim osobama se obezbeđuje 300

---

31 Sl. glasnik RS br. 101/2016.

32 Čl. 6 Uredbe o integraciji.

školskih časova srpskog jezika u toku jedne školske godine. Uredba predviđa i da se osobama koja imaju uslove da obavljaju poslove koji zahtevaju visoku školsku spremu može obezbediti, pored 300 školskih časova srpskog jezika, dodatnih 100 školskih časova srpskog jezika i pisma u toku jedne školske godine u školama za strane jezike koje imaju sertifikovane programe za učenje srpskog jezika. Pozitivno je i rešenje iz Uredbe o integraciji je mogućnost pokrivanja troškova prevoza u visini troškova javnog prevoza, ako lica pohađaju časove srpskog jezika van mesta njihovog boravišta, a usled nemogućnosti organizovanja časova jezika u mestu njihovog boravišta.³³

Komesarijat za izbeglice i migracije upućuje lice kome je priznato pravo na utočište na časove srpskog jezika i pisma najkasnije u roku od dva meseca od dana pravnosnažnosti rešenja o priznavanju prava na utočište, vodeći računa o datumu početka letnjeg ili zimskog semestra u redovnim školama, odnosno školama stranih jezika.

Deci uključenoj u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, kao i odraslim nepismenim licima kojima je priznato pravo na utočište, obezbeđuje se pomoć prilikom uključivanja u obrazovni sistem u Republici Srbiji u vidu: obezbeđivanja udžbenika i školskog pribora, pomoći u započinjanju procedure priznavanja stranih školskih isprava, obezbeđivanja pomoći pri učenju, finansijske pomoći radi uključivanja u vannastavne aktivnosti. Pomoć se obezbeđuje u saradnji sa školama i udruženjima. Odraslim nepismenim licima obezbeđuje se pomoć radi uključivanja u programe opismenjavanja odraslih u saradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove obrazovanja.³⁴

Međutim, tumačenjem teksta Uredbe o integraciji može se izvesti zaključak da će se taj akt primenjivati *pro futuro*, odnosno obezbediće npr. učenje srpskog jezika samo u slučaju da nije proteklo dva meseca od pravnosnažnosti odluke kojom se dodeljuje

---

33 Čl. 4 Uredbe o integraciji.

34 Čl. 6 Uredbe o integraciji.

utočište.³⁵ Takođe, sprovođenje Uredbe o integraciji zahtevaće kooordinaciju i saradnju mnogih institucija nadležnih u oblasti rada i obrazovanja, te se postavlja pitanje da li one imaju dovoljno kapaciteta za njeno sprovođenje koje će otpočeti u 2017. godini.

Uprkos tome što je sistem azila, pa tako i sistem integracije, u Srbiji nedovoljno razvijen, uključivanje izbeglica u ekonomski, društveni i socijalni život izuzetno je važno za ostvarivanje njihovog dostojanstvenog i kvalitetnog života u našem društvu. Neblagovremeno uključivanje osoba kojima je odobren azil u tržište rada može negativno uticati i na dugoročne šanse za ekonomsku i društvenu integraciju, ostavljajući uživaoce međunarodne zaštite u poziciji izolacije i egzistencijalnog minimuma.

---

35 Komesarijat upućuje lice kojem je priznato pravo na utočište na časove srpskog jezika i pisma najkasnije u roku od dva meseca od dana pravnosnažnosti rešenja o priznavanju prava na utočište, vodeći računa o datumu početka letnjeg ili zimskog semestra u redovnim školama, odnosno školama stranih jezika (čl. 4, st. 7 Uredbe o integraciji).